

Muistio

Jätevesiteemaryhmän kokous ti 2.2.2016 klo 13 Paimion kaupungintalo, kaupunginhallituksen huone

Tilaisuuden järjesti Paimionjoki-yhdistys Kansalaiset mukaan Paimionjoen tilaa parantamaan – hankkeen avulla, joka saa avustusta Saaristomeren Suojelurahastosta.

Paikalla:

Sinikka Koponen-Laiho, Paimion kaupunki
Jonna Hostikka, Kosken TI kunta
Matti Jantunen, Lounais-Suomen vesiensuojeluyhdistys
Päivi Joki-Heiskala, Paimionjoki-yhdistys (muistion laatija)

Muut ryhmään ilmoittautuneet:

Seppo Oksanen, Someron vesiensuojeluyhdistys
Anna Tuominen, Paimionjoki-yhdistys
Timo Klemelä, Someron kaupunki
Juha Kuopila, Paimion kaupunki
Jaana Röytiö, Paimion kaupunki
Renja Rasimus, Kosken TI kunta, etäjäsen
Satu Juntunen, Varsinais-Suomen Jokivarsikumppanit ry, etäjäsen

1. Esittelykierrros.
2. Päivi Joki-Heiskala esitti Paimionjokea koskevat poiminnot Saaristomeren valuma-alueen pintavesien toimenpideohjelmasta vuosille 2016-2021 (Kipinä-Salokannel 2015). Esitys on erillisenä sähköpostiliitteenä (liite 1)
3. Paimionjoki paremmaksi - Toimenpideohjelma vuoteen 2021 (ehdotus jätevesiteemaryhmän osalta) Työstettiin yhdessä tavoitteet ja toimet. Visioksi hyväksyttiin edellisten teemaryhmien työn pohjalta muokkautunut versio. Liitteessä 2.
4. Sovittiin, että jokaisen kunnan ympäristösihteeri tai vastaava henkilö (Jonna Hostikka Koski TI, Pöyty ja Marttila; Veijo Peltola (?) Tarvasjoki (Päivi kysyy); Sinikka Koponen-Laiho Paimio; Timo Klemelä Somero;) kirjoittavat lyhyen tekstin, jossa sanallisesti kuvaillaan, mitä on kussakin kunnassa tapahtunut 2010-2015 välillä liittyen jätevesijärjestelmien kehittämiseen. Jos ei ole tapahtunut mitään, on sekin tärkeä tieto kirjata ylös. Näin emme laita lukumääriin perustuvia arvioita siitä, ovatko vuoteen 2015 asti esitetyt numeeriset tavoitteet toteutuneet. Ongelmana oli määrittää, mikä on yksikkö. Esim. kiinteistöjen määrä ei kuvaa asiaa oikein, sillä kiinteistö voi olla omakotitalo tai kerrostalo, kokonaan uusi tai sitten vanha, joka on liittynyt uuteen rakennettuun viemäriverkostoon. Lisäksi olisi hyvä kirjoittaa ylös, onko tiedossa joitain selviä suunnitelmia, joita yritetään saada toteutumaan tai jotka todennäköisesti toteutuvat 2016-2021 välillä.
5. Seuraava kokous pidetään kaikkien teemaryhmien yhteiskokouksena tiistaina 15.3. klo 13-15 Kosken Osuuspankin auditoriossa. Sitä ennen samassa paikassa klo 11-12.30 kuullaan esitelmää asioita, joista haluttiin lisätietoa:
  - a. *Peltojen kipsikäsittely maatalouden vesiensuojelumenetelmänä - kipsipilotti Saaristomeren valuma-alueella, Eliisa Punttila, Helsingin yliopisto*
  - b. *Paimionjoen kalasto – ennen, nyt ja tulevaisuudessa*
  - c. Toiveena on lisäksi jokin esitys maatalouden uuden tukikauden vesiensuojeluun liittyvistä asioista. Selvittely kesken. Lopullinen ohjelma ilmoitetaan myöhemmin.
6. Kokous päätettiin klo 15.

Liite 1. Erillisinä sähköpostin liitteenä.

Liite 2. Visio, tavoitteet ja toimet jätevesiteemaryhmän osalta.

Visio vuoteen 2027

Paimionjoen vesistö on ekologisesti hyvässä tilassa tarjoten eliöstölle hyvät elin- ja lisääntymisolosuhteet. Valuma-alueen ravinteet kiertävät hyötykäyttöön ja menestyvä paikallistalous on kestäväällä pohjalla. Paimionjoen valuma-alueella on paikallista energiantuotantoa, joka käyttää maatalouden biomassoja energianlähteenään.

Sinileväkukintoja ei esiinny. Veden hygieeninen laatu on koko vesistön alueella hyvä ympäri vuoden. Paimionjoen kiintoainepitoisuus on etenkin sivupuroissa niin alhainen, että se ei estä kalojen poikastuotantoa. Kalojen ja muiden vesieliöiden liikkuminen ja lisääntyminen on mahdollista koko Paimionjoen vesistössä, sillä vaellusesteet on joko purettu tai niiden yhteyteen on rakennettu kalatiet. Koko joen matkalla on kalastoa, jota voidaan kalastaa. Kalakannat ovat elinvoimaisia ja niiden luonnonvarainen lisääntyminen on turvattu. Vaelluskalat lisääntyvät Paimionjoessa. Koko vesistön alueella on hyödynnettävissä oleva rapukanta.

Säännöstelykäytäntöä on kehitetty tukemaan eliöstön elinmahdollisuuksia ja se tyydyttää useimpia kohderyhmiä, myös virkistyskäyttäjiä ja maanomistajia. Vettä virtaa koko vesistössä, myös alajuoksun patojen alapuolella läpi vuoden. Vesi ei enää virtaa väärään suuntaan kohti Painiojärveä suurimpana osana vuotta. Vesistön ranta-alueen luonto on maisemaltaan kaunista varsinais-suomalaista kulttuurimaisemaa, jossa luonnon monimuotoisuus on otettu hyvin huomioon. Useissa alueen puroissa ja ojissa on toteutettu luonnonmukaisen peruskuivatuksen ajatusmallin mukaisia kunnostuksia ja uomien eroosio on vähäistä.

Vesistön hyvä tila mahdollistaa laajat virkistyskäyttömahdollisuudet, jotka ottavat huomioon myös elinkeinot ja vesistön virkistyskäyttöaste on korkea. Paimionjoen käyttöarvo on erinomainen ja se on sekä paikallisille että maaseutumatkailulle helposti lähestyttävä ja vetävä kohde. Koko vesistön alueella on useita rantautumispaikkoja, joihin voi rantautua sekä maalla että vesireittiä pitkin kulkien. Uintimahdollisuuksia on koko vesistön alueella. Kanoottien laskupaikkoja on eri puolilla vesistöaluetta ja kanoottien siirtomahdollisuus toimii joka puolella vesistöä. Aikataulun mukaista vesiliikennettä kulkee järviolueella kesäisin. Paimionjoen vartta pitkin on saatu aikaiseksi koko matkan pituiset (110 km) patikointi-, maisema- ja melontareitit, jotka ovat yhdysreitein saavutettavissa.

Vesistön palvelut ja nähtävyydet on koottu internetpohjaisiin karttoihin, joiden päivitys on helppoa ja joita voi myös tulostaa paperiesitteiksi. Paimionjokeen liittyvää tietoa on päivitettyssä muodossa erilaisilla internetsivustoilla ja tietokannoissa helposti saatavilla. Näiltä sivuilta löytyy myös linkit jokeen liittyviin tietoihin kuten vedenlaatutietoihin, virtaamiin, kalastuspaikkoihin ja matkailukohteisiin. Kyläyhdistykset ovat aktivoituneet toimimaan monialaisesti ja muiden kyläyhdistysten kanssa tavoitteellisen yhteistyön avulla vesistön hyväksi, minkä lisäksi kunta- ja kyläraajat ylittävä yhteistyö toimii aidosti. Kaikki joen varrella olevat kunnat ovat sitoutuneet Paimionjoen tilan parantamiseen ja virkistyskäytön kehittämiseen.

Tavoitteet vuoteen 2021 mennessä

Jätevesiteemaryhmä:

- **Käsitlemätöntä jätevettä ei enää valu vesistöön edes tulvahuippujen aikana**
- **Viemäroimättömille ranta-alueille on rakennettu viemärit**
- **Alueilla, joihin ei ole tulossa viemäriverkostoa, on runsaasti vaihtoehtoisia (esim. vedettömiä tai vähävetisiä) käymäläratkaisuja**
- **Talojen suunnittelijat osaavat suunnitella talon, jossa on vedentön/vähävetinen käymäläratkaisu sekä erillinen viemärointi harmaille ja mustille vesille**
- **Kuntien rakennustoimella on jaettavana tietoa asiakkaille vaihtoehtoisista käymäläratkaisuista ja erillisviemäroinnistä**

Maatalousteemaryhmä:

- *Ravinteet kiertävät tilakohtaisesti, alueellisesti ja valuma-aluekohtaisesti*
- *Ravinteet käytetään mahdollisimman lähellä syntypaikkaansa uuteen ravinnontuotantoon*
- *Valuma-alueen vedenpidätyskyky on parantunut*
- *Ollaan mukana uusissa innovaatioissa pilottikohtein ja tiedotuksen avulla*
- *Peltojen kasvukunto on parantunut*
- *Tilojen välinen yhteistyö toimii paremmin*

Vesistökuunnostusteemaryhmä:

- *Voimalaitospadoille on saatu aikaan ympäristövirtaama, joka turvaa jokiekosysteemin hyvän tilan*
- *Vaellusesteitä on purettu tai muutettu eliöstön liikkumista mahdollistaviksi*
- *Hovirinnankosken ja sen yläpuolisen vesistön säännöstelykäytännön kehittämistoimet on toteutettu (esim. pohjapadot, koskikunnostukset, veneiden siirtopaikat)*
- *Joen koski- ja virtapaikkoja on kunnostettu kalataloudellisen kunnostustarveselvityksen pohjalta*
- *Purojen ja ojen arvostus on lisääntynyt kylissä ja maanomistajien keskuudessa*
- *Virkistyskäyttöarvoa on saatu nostettua ja se on korkea*
- *Saaristomereen päätyvää fosforikuormitusta on vähennetty kaikin mahdollisin keinoin*
- *Koko Paimionjoen vesistön alueelta on ajantasaista tutkimustietoa ekologisen tilan määrittävistä biologisista tekijöistä: kaloista, pohjaeläimistä, levistä, kasvillisuudesta*

Virkistys- ja maisemateemaryhmä:

- *Paimionjoen virkistyskäyttöarvo on suuri ja alueella on joen varaan liittyvää matkailutoimintaa*
- *Kuntakohtaiset maisema-, patikointi- ja melontareitit on saatu valmiiksi*
- *Luonto- ja kulttuuriympäristöarvoja ovat kulkeneet rinnakkain ja kylätoimijoilla on paikallishankkeita, jotka tuovat teemoja kaikkien tietoisuuteen*
- *Vesistöihin liittyvää ympäristökasvatusta on paitsi alakoululaisille myös yläkoulu/lukiotasolla*
- *Paikalliset asukkaat, loma-asukkaat ja matkailijat arvostavat Paimionjokea*
- *Luonnon monimuotoisuutta ja maisemaa on kehitetty*

Toimintatavat

Tavoitteiden saavuttamiseksi on määritelty toimintatavat

1. Kuormituksen vähentäminen
  - 1.1. Maa- ja metsätalouden kuormitus
  - 1.2. Jätevesikuormitus
  - 1.3. Turvetuotannon kuormitus
  - 1.4. Hulevesistä aiheutuva kuormitus
2. Vesistön kunnostaminen
  - 2.1. Säännöstelyn kehittäminen
  - 2.2. Kalaston- ja rapukannan kehittäminen
  - 2.3. Järvikunnostukset
3. Virkistyskäyttömahdollisuuksien kehittäminen
4. Maiseman ja luonnon monimuotoisuuden kehittäminen
5. Arvostuksen nostaminen

Paimionjoen valuma-alueen asutuksen jätevedenpuhdistamot ja niiden kuormitus vuodelta 2013. Kuormitusluvut vaihtelevat vuosittain. (VAHTI 2013)

	BOD7 kg/v	kokonaisfosfori kg/v	kokonaistyyppi kg/v
Kosken puhdistamo	694	29	2409
Marttilan puhdistamo	402	40	1825
Pöytyän Kyrön puhdistamo	657	47	4015
Tarvasjoen puhdistamo	803	33	2409

Viemäroidyllä alueella olevat rakennukset ja viemärimättömät rakennukset (Ryynänen & Hannuksela 2013)

Kunta	Kaikki rakennukset (kpl)	Viemäroity alue (kpl)	Viemärimättömän alue (kpl)
Koski TI	1212	442	770
Marttila	1493	269	1224
Paimio	3168	2328	840
Pöytyä	3801	1533	2268

Somero	5268	1523	3763
Tarvasjoki	1178	197	981
Yhteensä	18361	6676	11703

Toimia ja hankeaihoita jätevesistä ja hulevesistä aiheutuvan kuormituksen vähentämiseksi

Aihe	Toimet
Viemäriverkostot	Kuntia kannustetaan rakentamaan ja laajentamaan viemäriverkostoja
	Edistetään kaksivesijärjestelmää
Hulevedet	Käytetään uusia hulevesien käsittelymenetelmiä etenkin uusilla, suunniteltavilla alueilla.
	Huomioidaan kaavassa uudenlaiset hulevesien käsittelymenetelmät
	Kannustetaan kuntia ja yksittäisiä kiinteistöjä toimimaan siten, että hulevedet eivät pääse viemäriverkostoon. Tiedotusta ja kannustusta.
Vaihtoehtoiset käymäläratkaisut	Tiedotetaan kuntien rakennus- ja ympäristövalvonnasta sekä neuvonnasta vastaavia viranhaltijoita, jotta he pysyvät ajan tasalla vaihtoehtoisista käymäläratkaisuista.
	Jaetaan tietoa ja esitellään normaalikäytössä olevia vähävetisiä ja kompostikäymälöitä tai muita vedettömiä käymäläratkaisuja. Tavoitellaan imagon muutosta, jotta nämä olisivat normaaleja ratkaisuja, joita olisi helpompi haluta itselleen